

Микола Й. Малік*

ІНТЕГРАЛЬНА МОДЕЛЬ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ АГРАРНИХ КОМПАНІЙ У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ РИНКІВ КАПІТАЛУ

У статті обґрунтовано теоретико-методичні засади оцінювання фінансової трансформації аграрних компаній у контексті їх інтеграції до міжнародних ринків капіталу. Встановлено, що глобалізація фінансових ринків, цифровізація економіки, посилення конкуренції за інвестиційні ресурси та зростання вимог міжнародних інвесторів зумовлюють необхідність трансформації фінансової архітектури аграрних компаній та впровадження сучасних інструментів фінансового менеджменту.

Розкрито сутність фінансової трансформації як комплексного процесу адаптації фінансової архітектури аграрних компаній до вимог міжнародних ринків капіталу шляхом оптимізації структури капіталу, удосконалення механізмів корпоративного управління, підвищення фінансової прозорості, імплементації ESG-принципів та цифровізації фінансових процесів.

Запропоновано методичний підхід до оцінювання фінансової трансформації аграрних компаній, який ґрунтується на використанні інтегрованої системи фінансових, інституційно-корпоративних, інвестиційних, ESG та цифрових показників. Для забезпечення комплексного оцінювання розроблено інтегральний індекс фінансової трансформації (IFT), що дозволяє визначати рівень готовності компаній до інтеграції у міжнародні ринки капіталу та ідентифікувати пріоритетні напрями вдосконалення їх фінансової архітектури.

Розроблено інтегральну модель оцінювання фінансової трансформації аграрних компаній у системі міжнародних ринків капіталу, яка базується на скоринговому підході та забезпечує комплексну діагностику інвестиційної привабливості, фінансової стійкості, корпоративної зрілості, цифрової готовності та ESG-відповідності аграрних компаній.

Практичне значення запропонованої моделі полягає у можливості її використання для проведення порівняльного аналізу аграрних компаній, моніторингу динаміки фінансової трансформації, оцінювання готовності до IPO та залучення міжнародного інвестиційного капіталу, а також обґрунтування стратегічних управлінських рішень, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності та забезпечення сталого розвитку аграрних компаній.

Ключові слова: фінансова трансформація, аграрні компанії, міжнародні ринки капіталу, фінансова архітектура, інвестиційна привабливість, корпоративне управління, ESG, цифровізація, інтегральне оцінювання, IPO.

Табл. 1. Формл. 17. Літ. 20.

DOI: 10.32752/1993-6788-2023-1-265-159-169

Mykola Malik

INTEGRATED MODEL FOR ASSESSING THE FINANCIAL TRANSFORMATION OF AGRICULTURAL COMPANIES IN THE SYSTEM OF INTERNATIONAL CAPITAL MARKETS

The article substantiates the theoretical and methodological foundations for assessing the financial transformation of agricultural companies in the context of their integration into international capital markets. It has been established that the globalization of financial markets, digital-

* National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics", Kyiv, Ukraine ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9198-4460>

ization of the economy, increasing competition for investment resources, and growing requirements of international investors necessitate the transformation of the financial architecture of agricultural companies and the implementation of modern financial management tools.

The essence of financial transformation is revealed as a comprehensive process of adapting the financial architecture of agricultural companies to the requirements of international capital markets through optimizing the capital structure, improving corporate governance mechanisms, enhancing financial transparency, implementing ESG principles, and digitalizing financial processes.

A methodological approach to assessing the financial transformation of agricultural companies is proposed, based on the use of an integrated system of financial, institutional-corporate, investment, ESG, and digital indicators. To ensure a comprehensive assessment, an Integrated Financial Transformation Index (IFT) has been developed, which makes it possible to determine the level of companies' readiness for integration into international capital markets and to identify priority areas for improving their financial architecture.

An integrated model for assessing the financial transformation of agricultural companies in the system of international capital markets has been developed. The model is based on a scoring approach and provides a comprehensive diagnosis of investment attractiveness, financial stability, corporate maturity, digital readiness, and ESG compliance of agricultural companies.

The practical significance of the proposed model lies in the possibility of its application for comparative analysis of agricultural companies, monitoring the dynamics of financial transformation, assessing readiness for IPOs and attracting international investment capital, as well as substantiating strategic management decisions aimed at enhancing competitiveness and ensuring the sustainable development of agricultural companies.

Keywords: financial transformation, agricultural companies, international capital markets, financial architecture, investment attractiveness, corporate governance, ESG, digitalization, integrated assessment, IPO.

Peer-reviewed, approved and placed: 17.07.2023.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток світової економіки характеризується поглибленням глобалізаційних процесів, інтеграцією фінансових ринків, цифровізацією економічних відносин та посиленням конкуренції за інвестиційні ресурси. За таких умов доступ до міжнародних ринків капіталу стає одним із ключових чинників забезпечення довгострокового розвитку, підвищення конкурентоспроможності та фінансової стійкості аграрних компаній. Водночас інтеграція до міжнародного фінансового простору вимагає від суб'єктів господарювання трансформації фінансової архітектури, удосконалення системи корпоративного управління, забезпечення прозорості фінансової звітності, впровадження ESG-принципів та сучасних цифрових фінансових технологій.

Для аграрних компаній зазначена проблема набуває особливої актуальності, оскільки специфіка сільськогосподарського виробництва характеризується високою капіталомісткістю, сезонністю грошових потоків, значною залежністю від природно-кліматичних чинників, підвищеним рівнем ризиків та потребою у залученні значних обсягів довгострокового інвестиційного капіталу. Водночас сучасні умови функціонування аграрного сектору України ускладнюються впливом воєнних ризиків, нестабільністю фінансового середовища та обмеженим доступом до зовнішніх джерел фінансування.

Незважаючи на значний науковий доробок у сфері корпоративних фінансів, інвестиційного забезпечення та фінансового менеджменту, питання комплексного оцінювання фінансової трансформації аграрних компаній у контексті їх інтеграції до міжнародних ринків капіталу залишаються недостатньо дослідженими. Відсутність інтегрованого методичного підходу до оцінювання готовності аграрних компаній до виходу на міжнародні ринки капіталу зумовлює необхідність розроблення відповідного науково-методичного інструментарію, що дозволить здійснювати комплексну діагностику рівня фінансової трансформації підприємств та визначати стратегічні напрями її поглиблення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та прикладні аспекти оцінювання фінансового стану, інвестиційної привабливості та фінансової стійкості підприємств досліджували Н. Проскуріна, А. Гнідкова, Н. Поліщук, О. Мотник, С. Рябих, Н. Борецька, К. Міщенко, В. Ніценко, М. Лищенко та Н. Слободян [1–8]. У їхніх працях обґрунтовано методичні підходи до аналізу фінансових результатів, платоспроможності, структури капіталу та фінансової стійкості підприємств.

Питання корпоративного управління та інституційного розвитку підприємств висвітлено у працях Л. Птащенко, В. Круша, О. Кавчиш, А. Гречка та Ю. Чихачової [9; 10], які розкривають роль корпоративної зрілості, прозорості структури власності та захисту прав інвесторів у процесі залучення капіталу. Проблеми інвестиційної привабливості підприємств досліджували Д. Аранчій, Н. Крихівська, Г. Чернишова та А. Гайдуцький [11–13].

Важливі аспекти ESG-трансформації та сталого розвитку підприємств розглянуто у працях Д. Букреевої, К. Денисенко, О. Яценко, О. Швиданенко, Г. Швиданенко та О. Маслак [14–16]. Цифрові інструменти фінансової трансформації, зокрема використання блокчейн-технологій, цифрової звітності та сучасних інформаційних платформ, досліджували О. Вакульчик, В. Брайко, Ю. Романишин, О. Лаба та К. Мацюк [17; 18].

Незважаючи на значний науковий доробок, недостатньо дослідженими залишаються питання інтегрального оцінювання фінансової трансформації аграрних компаній у контексті їх інтеграції до міжнародних ринків капіталу, що зумовлює необхідність розроблення комплексної моделі оцінювання, яка поєднує фінансові, інституційно-корпоративні, інвестиційні, ESG та цифрові складові.

Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних засад та розробленні інтегральної моделі оцінювання фінансової трансформації аграрних компаній у системі міжнародних ринків капіталу на основі комплексного врахування фінансових, інституційно-корпоративних, інвестиційних, ESG та цифрових показників.

Для досягнення поставленої мети у статті передбачено вирішення таких завдань: розкрити сутність фінансової трансформації аграрних компаній; обґрунтувати систему показників оцінювання фінансової трансформації; розробити інтегральний індекс фінансової трансформації та запропонувати модель оцінювання готовності аграрних компаній до інтеграції у міжнародні ринки капіталу.

Основні результати дослідження. В умовах глобалізації фінансових ринків та посилення конкуренції за інвестиційні ресурси інтеграція аграрних компаній до міжнародних ринків капіталу потребує трансформації їх фінансової архітектури відповідно до вимог міжнародного фінансового середовища. За таких умов оцінювання фінансової трансформації має ґрунтуватися на комплексному підході, який враховує не лише фінансові результати діяльності, а й якість корпоративного управління, інвестиційну привабливість, відповідність ESG-принципам та рівень цифрової зрілості підприємства.

З цією метою пропонується система показників, структурована за п'ятьма взаємопов'язаними блоками: фінансовим, інституційно-корпоративним, інвестиційним, ESG та цифровим. Кожний із зазначених блоків характеризує окремий аспект фінансової трансформації аграрної компанії та в сукупності формує комплексну оцінку її готовності до інтеграції у міжнародні ринки капіталу.

Фінансовий блок є базовою складовою інтегральної оцінки фінансової трансформації аграрних компаній, оскільки саме фінансові результати відображають ефективність використання ресурсів, рівень фінансової стійкості та формують передумови для залучення інвестиційного капіталу. Н. Проскуріна та А. Гнідкова розглядають результати аналізу фінансового стану як важливий інструмент оцінювання ефективності діяльності підприємства [1], тоді як Н. Поліщук та О. Мотник підкреслюють значення інтегральної оцінки фінансового стану для визначення інвестиційного потенціалу підприємств [2]. В умовах інтеграції аграрних компаній до міжнародних ринків капіталу традиційні показники фінансового аналізу доцільно доповнювати індикаторами вартості капіталу, капіталізації та операційної ефективності.

Ключовими показниками фінансового блоку є рентабельність активів (ROA) та рентабельність власного капіталу (ROE), які характеризують ефективність використання ресурсного потенціалу та дохідність інвестицій власників [1; 5]. Показник ROA визначається за формулою:

$$ROA = ЧП / СА \times 100 \%, \quad (1)$$

де: *ЧП* – чистий прибуток; *СА* – середньорічна вартість активів.

Рентабельність власного капіталу розраховується за формулою:

$$ROE = ЧП / СВК \times 100 \%, \quad (2)$$

де: *СВК* – середньорічна величина власного капіталу.

Для оцінювання операційної ефективності компанії доцільно використовувати показник *EBITDA Margin*, який забезпечує можливість міжнародних порівнянь незалежно від структури фінансування та податкового навантаження [1]:

$$EBITDA \text{ Margin} = EBITDA / ЧД \times 100 \%, \quad (3)$$

де: *EBITDA* – прибуток до вирахування відсотків, податків та амортизації; *ЧД* – чистий дохід від реалізації продукції.

Важливою складовою фінансового блоку є оцінювання фінансової стійкості підприємства. С. Рябих, Н. Борецька, К. Міщенко, М. Лищенко та Н. Слободян розглядають фінансову стійкість як комплексну характеристику фінансового стану, що визначає здатність підприємства підтримувати платоспроможність та протидіяти ризикам [3; 4; 6; 7]. Для її оцінювання пропонується використовувати коефіцієнт фінансової стійкості:

$$K_{fc} = (BK + ДЗ) / ЗК, \quad (4)$$

де: BK – власний капітал; $ДЗ$ – довгострокові зобов'язання; $ЗК$ – загальна сума капіталу.

В умовах інтеграції до міжнародних ринків капіталу особливого значення набуває оцінювання вартості капіталу. На думку В. Вітлінського, Т. Терещенко та С. Савіної, показник середньозваженої вартості капіталу (WACC) є одним із ключових критеріїв ефективності структури фінансування [8]:

$$WACC = (E / V \times Re) + (D / V \times Rd \times (1 - T)), \quad (5)$$

де: E – ринкова вартість власного капіталу; D – ринкова вартість позикового капіталу; V – загальна вартість капіталу; Re – вартість власного капіталу; Rd – вартість позикового капіталу; T – ставка податку на прибуток.

Завершальним показником фінансового блоку є рівень капіталізації, який відображає ринкову оцінку компанії та її здатність створювати вартість для інвесторів. Для публічних компаній ринкова капіталізація визначається за формулою:

$$CAP = Ca \times Na, \quad (6)$$

де: Ca – ринкова ціна акції; Na – кількість акцій в обігу.

Для непублічних аграрних компаній доцільно використовувати показник:

$$PK = PBK / BB, \quad (7)$$

де: PBK – ринкова вартість власного капіталу; BB – валюта балансу.

Таким чином, фінансовий блок забезпечує комплексне оцінювання фінансової результативності, стійкості, вартості капіталу та капіталізаційної спроможності аграрної компанії, створюючи аналітичне підґрунтя для визначення її готовності до фінансової трансформації та інтеграції у міжнародні ринки капіталу.

Інституційно-корпоративний блок оцінювання фінансової трансформації аграрних компаній спрямований на визначення рівня відповідності системи корпоративного управління вимогам міжнародних ринків капіталу. Якість корпоративного управління, прозорість структури власності та рівень інформаційної відкритості є важливими чинниками формування інвестиційної привабливості компанії та забезпечення її доступу до міжнародних фінансових ресурсів [9; 10; 19; 20].

Л.О. Птащенко зазначає, що збалансованість економічних інтересів учасників корпоративних відносин є необхідною умовою реалізації стратегічних цілей підприємства [9]. В.П. Круш, О.П. Кавчиш, А.В. Гречко та Ю.С. Чихачова підкреслюють, що ефективне корпоративне управління

сприяє зростанню ринкової вартості компанії та підвищенню довіри інвесторів [10].

Для оцінювання якості корпоративного управління пропонується використовувати інтегральний індекс:

$$ICG = \sum(Wi \times Ki), \quad (8)$$

де: ICG – інтегральний індекс якості корпоративного управління; Wi – ваговий коефіцієнт; Ki – стандартизоване значення показника.

Важливими складовими інституційно-корпоративного блоку є незалежність наглядової ради, структура власності та рівень розкриття інформації, для оцінювання яких пропонується використовувати такі показники:

$$INB = Nind / Ntot \times 100 \%, \quad (9)$$

де $Nind$ – кількість незалежних членів наглядової ради; $Ntot$ – загальна кількість її членів;

$$CON = Smaj / Stot \times 100 \%, \quad (10)$$

де: $Smaj$ – частка акцій, що належать мажоритарним власникам; $Stot$ – загальна кількість акцій компанії;

$$ID = Df / Dt \times 100 \%, \quad (11)$$

де: Df – кількість фактично розкритих показників; Dt – загальна кількість показників, передбачених міжнародними стандартами.

Таким чином, інституційно-корпоративний блок дозволяє оцінити рівень корпоративного управління, прозорість структури власності та інформаційну відкритість аграрної компанії, що визначає її готовність до інтеграції у міжнародні ринки капіталу [8-10].

Цифровий блок оцінювання фінансової трансформації аграрних компаній характеризує рівень цифрової зрілості підприємства та його спроможність використовувати сучасні технології для підвищення ефективності фінансового управління і забезпечення прозорості бізнес-процесів. В умовах цифровізації саме сучасні технології формують конкурентні переваги підприємств та сприяють зниженню інформаційної асиметрії між компанією та інвесторами [17; 18].

О.М. Вакульчик та В.С. Брайко зазначають, що впровадження цифрових технологій сприяє підвищенню достовірності облікової інформації та прозорості фінансових операцій [17]. Ю. Романишин, О. Лаба та К. Мацюк підкреслюють, що сучасні цифрові інструменти забезпечують оперативність управлінських рішень та інтеграцію підприємства у цифрове бізнес-середовище [18].

Для оцінювання рівня цифрової трансформації пропонується використовувати індекс цифровізації фінансових процесів:

$$DFP = Naf / Ntf \times 100 \%, \quad (12)$$

де: Naf – кількість автоматизованих фінансових процесів; Ntf – загальна кількість фінансових процесів.

Важливими складовими цифрового блоку є використання ERP-систем, BI-аналітики, технологій Big Data та цифрової звітності. Для їх оцінювання пропонується застосовувати такі показники:

$$ERP = Nerp / Nmod \times 100 \%, \quad (13)$$

$$BI = Nbi / Nbp \times 100 \%, \quad (14)$$

$$BD = Nbd / Ntd \times 100 \%, \quad (15)$$

$$DR = Ndr / Ntr \times 100 \%, \quad (16)$$

де: відповідні показники характеризують рівень використання ERP-систем, BI-аналітики, технологій Big Data та цифрової звітності.

Таким чином, цифровий блок дозволяє оцінити рівень цифрової зрілості аграрної компанії та її готовність до функціонування в умовах глобалізації фінансових ринків [17; 18].

З метою комплексного оцінювання рівня фінансової трансформації аграрних компаній пропонується використовувати інтегральний індекс фінансової трансформації (IFT):

$$IFT = \sum(Wi \times Ii), \quad (17)$$

де: *IFT* – інтегральний індекс фінансової трансформації; *Wi* – ваговий коефіцієнт *i*-го показника; *Ii* – стандартизоване значення *i*-го показника.

Запропонований показник дозволяє узагальнити результати оцінювання окремих складових фінансової трансформації та сформувати єдиний критерій визначення рівня готовності аграрної компанії до інтеграції у міжнародні ринки капіталу. Для практичної реалізації запропонованого підходу розроблено модель оцінювання готовності аграрних компаній до інтеграції у міжнародні ринки капіталу, яка базується на системі фінансових, інституційно-корпоративних, інвестиційних, ESG та цифрових показників (табл. 1).

За результатами побудови моделі оцінювання встановлено, що визначення готовності аграрних компаній до фінансової трансформації та інтеграції у міжнародні ринки капіталу доцільно здійснювати на основі комплексного врахування фінансових, інституційно-корпоративних, інвестиційних, ESG та цифрових показників. Запропонована скорингова модель забезпечує трансформацію різнорідних кількісних і якісних характеристик у єдину систему оцінювання, що дозволяє здійснювати порівняльний аналіз та визначати рівень готовності підприємства до залучення міжнародного інвестиційного капіталу.

Практичне значення моделі полягає у можливості оцінювання інвестиційної привабливості аграрних компаній, їх готовності до IPO, відповідності міжнародним стандартам корпоративного управління та ESG-вимогам, а також обґрунтування стратегічних управлінських рішень щодо підвищення конкурентоспроможності та інтеграції у глобальний фінансовий простір.

Таблиця 1. Модель оцінювання готовності аграрних компаній до фінансової трансформації та інтеграції до міжнародних ринків капіталу

Показник	Економічний зміст	Критерії оцінювання, бали	Вплив на фінансову трансформацію
ROA	Ефективність використання активів	<0 % – 0; 0–5 % – 2; 5,1–10 % – 4; >10 % – 6	Характеризує здатність компанії генерувати прибуток із активів
ROE	Дохідність власного капіталу	<0 % – 0; 0–10 % – 2; 10,1–20 % – 4; >20 % – 6	Відображає інвестиційну привабливість для акціонерів
EBITDA Margin	Операційна ефективність бізнесу	<5 % – 0; 5–10 % – 2; 10,1–20 % – 4; >20 % – 6	Дає змогу оцінити операційний грошовий потік
Коефіцієнт фінансової стійкості	Рівень фінансової незалежності	<0,5 – 0; 0,5–0,7 – 2; 0,71–0,8 – 4; >0,8 – 6	Характеризує довгострокову платоспроможність
WACC	Вартість залученого капіталу	>20 % – 0; 10–20 % – 2; 5–10 % – 4; <5 % – 6	Нижче значення свідчить про вищу інвестиційну привабливість
Рівень капіталізації	Ринкова оцінка компанії	Низький – 0; середній – 2; високий – 4; дуже високий – 6	Відображає ринкову вартість та перспективи залучення капіталу
Якість корпоративного управління	Ефективність системи управління	Низька – 0; задовільна – 2; достатня – 4; висока – 6	Визначає рівень захисту прав інвесторів
Рівень розкриття інформації	Прозорість діяльності компанії	Низький – 0; середній – 2; достатній – 4; повний – 6	Впливає на довіру інвесторів та IPO-ready
Інвестиційна привабливість	Здатність залучити інвестиції	Низька – 0; середня – 2; достатня – 4; висока – 6	Характеризує готовність до міжнародних ринків капіталу
Готовність до IPO	Відповідність вимогам фондового ринку	Не готова – 0; частково готова – 2; переважно готова – 4; готова – 6	Визначає потенціал виходу на біржу
ESG-відповідність	Рівень сталого розвитку	Низький – 0; середній – 2; достатній – 4; високий – 6	Сприяє доступу до міжнародного капіталу
Цифровізація фінансових процесів	Рівень цифрової зрілості компанії	Низький – 0; середній – 2; достатній – 4; високий – 6	Визначає ефективність фінансового менеджменту

Висновки. У результаті проведеного дослідження поглиблено теоретико-методичні засади фінансової трансформації аграрних компаній у процесі їх інтеграції до міжнародних ринків капіталу. Встановлено, що в умовах глобалізації фінансових ринків, посилення конкуренції за інвестиційні ресурси, цифровізації економіки та зростання ролі ESG-критеріїв фінансова архітектура аграрних компаній трансформується у стратегічний інструмент забезпечення їх інвестиційної привабливості, фінансової стійкості та міжнародної конкурентоспроможності.

Обґрунтовано доцільність комплексного підходу до оцінювання фінансової трансформації аграрних компаній, який передбачає інтеграцію фінансових, інституційно-корпоративних, інвестиційних, ESG та цифрових показників. Доведено, що традиційні фінансові індикатори повинні доповнюватися показниками якості корпоративного управління, рівня інформаційної прозорості, готовності до IPO, ESG-відповідності та цифрової зрілості підприємства, оскільки саме ці чинники визначають можливості залучення міжнародного інвестиційного капіталу.

Запропоновано інтегральний індекс фінансової трансформації аграрних компаній, який дозволяє узагальнювати результати оцінювання окремих складових фінансової трансформації та визначати рівень готовності підприємства до інтеграції у міжнародні ринки капіталу. На основі запропонованого підходу розроблено модель оцінювання готовності аграрних компаній до фінансової трансформації та інтеграції до міжнародних ринків капіталу, яка ґрунтується на скоринговій системі оцінювання та забезпечує можливість проведення порівняльного аналізу, виявлення проблемних зон і визначення пріоритетних напрямів удосконалення фінансової архітектури підприємств.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованої моделі для діагностики рівня фінансової трансформації аграрних компаній, оцінювання їх інвестиційної привабливості, готовності до виходу на міжнародні ринки капіталу, а також обґрунтування стратегічних управлінських рішень щодо підвищення ефективності фінансового менеджменту та забезпечення сталого розвитку підприємств.

1. Проскуріна Н., Гнідкова А. Аналіз фінансового стану та фінансових результатів як інструмент оцінки ефективності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43.
2. Поліщук Н. В., Мотник О. Р. Інтегральна оцінка фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Економіка і управління*. 2019. № 1. С. 105–113.
3. Рябих С. В. Діагностика фінансової стійкості підприємств в умовах трансформаційних змін економіки. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2022. № 1 (29). С. 136–143.
4. Борецька Н. П., Міщенко К. В. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 20. С. 63–66.
5. Ніценко В.С. Фінансово-кредитний механізм фінансування діяльності агрохолдингів. *Науковий вісник Чернівецького національного університету*. Серія: Економіка. Вип. 669-671. 2013. С. 135-143. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_ec_2013_669-671_28
6. Лищенко М. О. Аналіз фінансової стійкості підприємства як елементу забезпечення фінансової стабільності роботи підприємства. *Вісник Черкаського університету*. Серія: Економічні науки. 2018. № 2. С. 49–56.
7. Слободян Н. Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика. *Економічний аналіз*. 2014. Т. 18. № 2. С. 239–245.
8. Ніценко В.С. Організаційно-правові засади регулювання розвитку агрохолдингів. *Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету*. Серія «Економічні науки». 2012. Вип. 2 (23). С. 52-65.
9. Птащенко Л. О. Збалансованість економічних інтересів: інноваційні напрями державного і корпоративного стратегічного управління: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 296 с.
10. Круш В. П., Кавчиш О. П., Гречко А. В., Чихачова Ю. С. Формування та розвиток моделі корпоративного управління в трансформаційній економіці: навч. посіб.; за заг. ред. П. В. Круша. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 264 с.

11. Аранчій Д. С. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу. Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. Полтава, 2017. С. 144–147.
12. Крихівська Н. О., Чернишова Г. М. Інвестиційна привабливість України: основні проблеми та шляхи їх вирішення. Економіка і суспільство. 2017. Вип. 9. С. 260–264.
13. Гайдучкий А. П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки. Економіка і прогнозування. 2004. № 3. С. 119–129.
14. Букреева Д. С., Денисенко К. В. Соціальна відповідальність бізнесу як основа забезпечення ділової активності підприємств: євроінтеграційний аспект. Економіка та суспільство. 2022. № 38.
15. Яценко О. М., Швиданенко О. А., Швиданенко Г. О. Циркулярна економіка як основа забезпечення сталого розвитку країни в контексті євроінтеграції. Економіка і регіон. 2022. № 4 (87). С. 150–167.
16. Маслак О. І. та ін. Циркулярна економіка в Україні: екологічне, соціальне та корпоративне управління (ESG) як інструмент стійкості соціально-відповідального бізнесу в умовах подолання пандемії COVID. Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки). 2022. № 3. С. 3–8.
17. Вакульчик О. М., Брайко В. С. Перспективи та проблеми впровадження блокчейн-технологій в обліку та аудиту. Науковий погляд: економіка та управління. 2021. № 1 (71). С. 63–70.
18. Романишин Ю., Лаба О., Мацюк К. Сучасні диджитал-інструменти в професійному маркетинговому віртуальному середовищі фірми. Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері. 2022. Т. 5. № 1. С. 103–115.
19. Ніценко В.С., Кравчук А.О. Значення внутрішнього контролю в управлінні переробним підприємством. *Фінанси, облік, банки*. 2014. № 1 (20). С. 215–218. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fub_2014_1_31
20. Ніценко, В.С., Семенцов, Р. (2021). Вплив глобальної пандемії covid 19 на фінансовий стан банків в Україні: визначення ймовірності дефолту в сучасних умовах. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*, 2(2), 33–43. <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2021-2-04>

1. Proskurina, N., & Hnidkova, A. (2022). Analiz finansovoho stanu ta finansovykh rezultativ yak instrument otsinky efektyvnosti diialnosti pidpriemstva [Analysis of financial condition and financial results as a tool for assessing enterprise performance]. *Економіка та суспільство*, 43.
2. Polishchuk, N. V., & Motnyk, O. R. (2019). Intehrlna otsinka finansovoho stanu silskohospodarskykh pidpriemstv [Integrated assessment of the financial condition of agricultural enterprises]. *Економіка і управління*, 1, 105–113.
3. Riabiykh, S. V. (2022). Diahnostyka finansovoi stiikosti pidpriemstv v umovakh transformatsiinykh zmin ekonomiky [Diagnosis of enterprise financial stability under transformational economic changes]. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*, 1(29), 136–143.
4. Boretska, N. P., & Mishchenko, K. V. (2016). Analiz i prohnozuvannya finansovoi stiikosti pidpriemstva [Analysis and forecasting of enterprise financial stability]. *Investytisii: praktyka ta dosvid*, 20, 63–66.
5. Nitsenko, V. S. (2013). Financial and credit mechanism for financing the activities of agricultural holdings. *Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Economics*, 669-671, 135-143. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_ec_2013_669-671_28
6. Lyshenko, M. O. (2018). Analiz finansovoi stiikosti pidpriemstva yak elementu zabezpechennia finansovoi stabilnosti roboty pidpriemstva [Analysis of enterprise financial stability as an element of ensuring financial stability]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, 2, 49–56.
7. Slobodian, N. H. (2014). Analiz i prohnozuvannya finansovoi stiikosti pidpriemstva v suchasnykh umovakh: metodolohiia i praktyka [Analysis and forecasting of enterprise financial stability in modern conditions: methodology and practice]. *Економічний аналіз*, 18(2), 239–245.
8. Nitsenko, V.S. (2012). Orhanizatsiino-pravovi zasady rehulivuvannya rozvytku ahrokholdynhiv. *Naukovyi visnyk Bukovynskoho derzhavnogo finansovo-ekonomichnoho universytetu. Serii «Економічні науки»*, 2(23), 52-65.
9. Ptashchenko, L. O. (2009). Zbalansovanist ekonomichnykh interesiv: innovatsiini napriamy derzhavnogo i korporatynnoho strateichnoho upravlinnia [Balance of economic interests: innovative directions of state and corporate strategic management]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury.

10. Krush, V. P., Kavchys, O. P., Hrechko, A. V., & Chykhachova, Yu. S. (2007). Formuvannia ta rozvytok modeli korporatyvnoho upravlinnia v transformatsiinii ekonomitsi [Formation and development of the corporate governance model in a transformational economy]. P. V. Krush (Ed.). Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury.
11. Aranchii, D. S. (2017). Investytsiina pryvablyvist pidpriemstv: sutnist, faktory vplyvu ta otsinka isnuuichykh metodyk analizu [Investment attractiveness of enterprises: essence, influencing factors and assessment of existing methods of analysis]. In *Problemy oblikovo-analitychnoho zabezpechennia upravlinnia pidpriemnytskoiu diialnistiu*: Proceedings of the II All-Ukrainian Scientific and Practical Conference (pp. 144–147). Poltava.
12. Krykhyvska, N. O., & Chernyshova, H. M. (2017). Investytsiina pryvablyvist Ukrainy: osnovni problemy ta shliakhy yikh vyrishennia [Investment attractiveness of Ukraine: main problems and ways to solve them]. *Ekonomika i suspilstvo*, 9, 260–264.
13. Haidutskiy, A. P. (2004). Otsinka investytsiinoi pryvablyvosti ekonomiky [Assessment of investment attractiveness of the economy]. *Ekonomika i prohnozuvannia*, 3, 119–129.
14. Bukreieva, D. S., & Denysenko, K. V. (2022). Sotsialna vidpovidalnist biznesu yak osnova zabezpechennia dilovoi aktyvnosti pidpriemstv: yevrointehratsiinyi aspekt [Corporate social responsibility as a basis for ensuring business activity: the European integration aspect]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 38.
15. Yatsenko, O. M., Shvydanenko, O. A., & Shvydanenko, H. O. (2022). Tsyrukuliarna ekonomika yak osnova zabezpechennia staloho rozvytku krainy v konteksti yevrointehratsii [Circular economy as a basis for sustainable development in the context of European integration]. *Ekonomika i rehion*, 4(87), 150–167.
16. Maslak, O. I., et al. (2022). Tsyrukuliarna ekonomika v Ukraini: ekolohichne, sotsialne ta korporatyvne upravlinnia (ESG) yak instrument stiikosti sotsialno-vidpovidalnoho biznesu v umovakh podolannia pandemii COVID [Circular economy in Ukraine: environmental, social and corporate governance (ESG) as a resilience tool for socially responsible business under overcoming the COVID pandemic]. *Visnyk NTU "KhPI" (Ekonomichni nauky)*, 3, 3–8.
17. Vakulchuk, O. M., & Braiko, V. S. (2021). Perspektyvy ta problemy vprovadzhennia blokchein-tekhnologii v obliku ta audyti [Prospects and problems of blockchain technologies implementation in accounting and auditing]. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia*, 1(71), 63–70.
18. Romanyshyn, Yu., Laba, O., & Masiuk, K. (2022). Suchasni dydzhytal-instrumenty v profesiinomu marketynhovomu virtualnomu seredovyshchi firmy [Modern digital tools in the professional marketing virtual environment of a firm]. *Tsyfrova platforma: informatsiini tekhnologii v sotsiokulturnii sferi*, 5(1), 103–115.
19. Nitsenko, V. S., & Kravchuk, A. O. (2014). The importance of internal control in the management of a processing enterprise. *Finance, accounting, banks*, 1(20), 215–218. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fub_2014_1_31
20. Nitsenko, V., & Sementsov, R. (2021). The Impact Of The Covid 19 Global Pandemic On The Financial Condition Of Banks In Ukraine: Determination Of Probability Of Default In Modern Conditions. *Financial and Credit Systems: Prospects for Development*, 2(2), 33–43. <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2021-2-04>